

Izhaja

vsak petek z datumom prihodnjega dneva.

Dopisi naj se frankujejo in pošiljajo uredništvu „Mira“ v Celovec, Pavličeva ulica št. 7.

Osebni pogovor od 10. do 11. ure predpoldne in od 3. do 4. ure popoldne.

Rokopisi se ne vračajo.

Za in serate se plačuje po 20 vin. od garmond-vrste za vsakokrat.

MIR

Velja:

za celo leto 4 krone.

Denar naj se pošilja točno pod napisom:

**Upravištvo „Mira“
v Celovcu,**

Vetrinjsko obmestje št. 26.

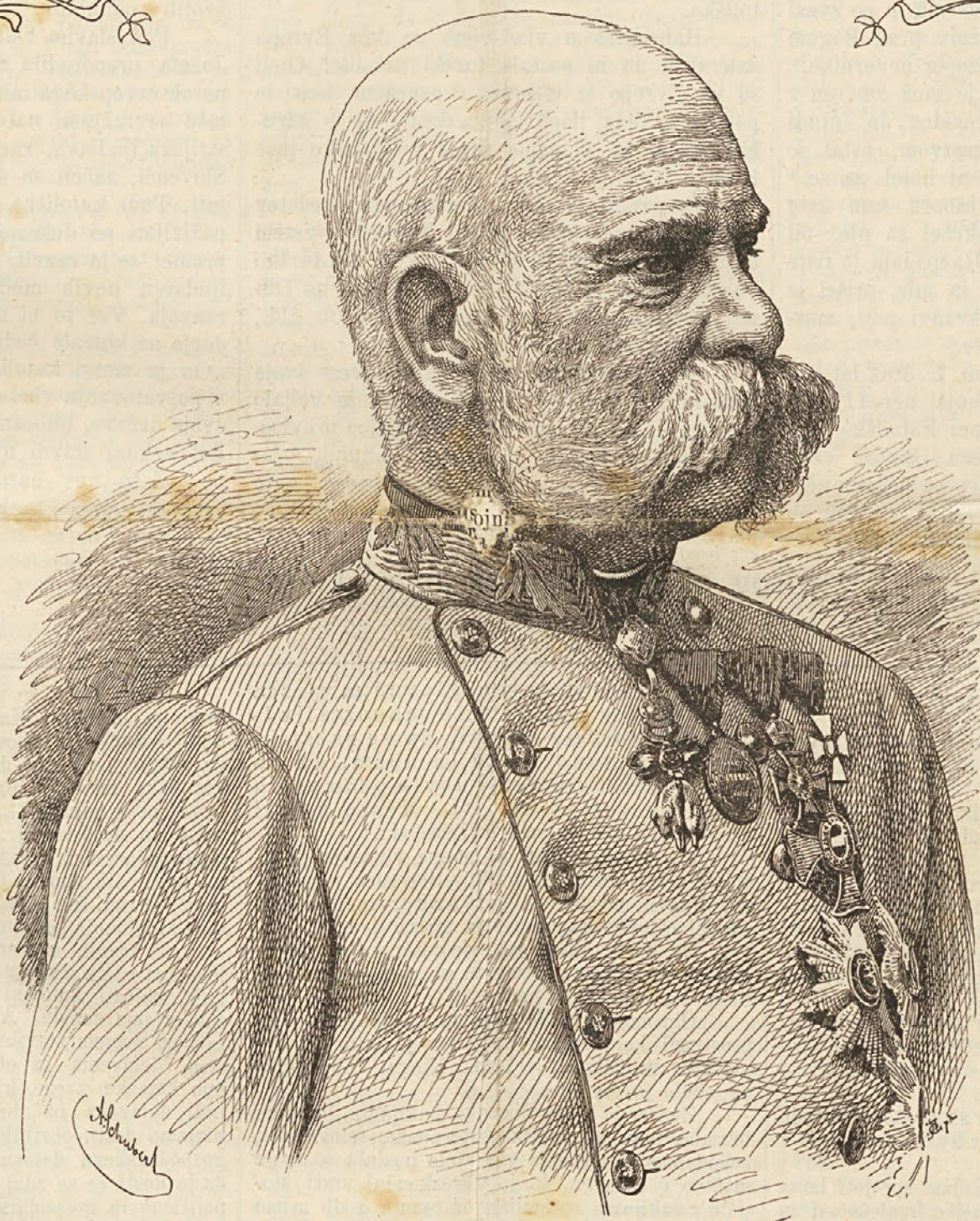
Naročnina naj se plačuje naprej.

Glasiilo koroških Slovencev

Leto XXVI.

V Celovcu, 7. septembra 1907.

Štev. 38.

Bog ohrani nam cesarja,
Slavne Avsrije vladarja!

Živel naš cesar!

V naši sredini biva naš cesar, biva najčastitljivejši vladar sveta, biva sin najstarejše, najčastitljivejše vladarske rodbine. Z najvdanejšim spoštovanjem ga je pozdravilo vse ljudstvo, pozdravilo je v skrbeh in v delu osivelega očeta, katerega dolgo življenje je polno blagih dejanj, izvirajočih iz ljubezni do svojega ljudstva, izvirajočih iz verskega prepričanja, da je vladar namestnik božji in da je ni na svetu oblasti, ki bi ne bila od Boga.

Sin najčastitljivejšega vladarskega rodu biva med nami! Več kot 600 let je že minulo, odkar je božja previdnost, ki vodi srca ljudi kakor potoke, pozvala k vladi prvega Habsburžana Rudolfa. Zgodovina pravi o tem vladarju: „Bil je veren katolik, prijatelj cerkve, pravičen človek, vpliven pri posvetovanjih, močan po lastnih sredstvih in po zvezi z vplivnimi prijatelji, ljubezniv pred Bogom in pred ljudmi, srečen v boju zoper nevernike.“ In drugi viri pravijo: „Bil je mož zmeren v jedi in pijači, razumen in previden, in četudi je razpolagal z velikim bogastvom, ostal je vedno preprost in bogastva ni hotel za se.“

Ponižen si je šival v taboru sam svoj plašč, ljubil je reveže in skrbel za nje, bil je pravičen proti vsakomur. Razpadala je tiste dni država, on ji je dal red in mir, prišel je do največje oblasti, a ne po krvavi poti, marveč po potih miru in pravice.

Minulo je za Rudolfom I. 300 let, in država je prišla zopet v najhujši nered! Protestantizem se je vzdignil zoper katoliško cerkev, zoper duhovščino, papeža, škofe; vzeli so cerkvi premoženje, ljudstvo pa je brez učnikov popolnoma podivjalo! Turki so stali ob meji oboroženi in pripravljeni za vojsko. Pro-

testanti pa so kričali, da rajši postanejo turčini, kot da bi se vdali papežu. Trebalo je sloge, a kako jo ustanoviti? Tedaj je dal Bog avstrijskim deželam Habsburžana Ferdinanda katoliškega (l. 1596). Bil je to: „Mož pošten, odkritosrčen, pravičen, delaven, izpolnil je prijateljem in sovražnikom, kar je bil poprej obljubil, ponižen in nasprotnik tujim šegam. Pred vsem se je odlikoval po svoji odločnosti in svojem zaupanju v božjo previdnost!“ Nekoč je bil dejal svojemu prijatelju Viljemu, vojvodi Bavarskemu, s katerim sta bila vkup na visoki šoli v Ingolstadt: „Rajši izgubim dežele in ljudi, kot da bi dovoljeval, kar je veri v kvar.“ In Ferdinand pokazal je nemirnežem pot iz Štajerske in Koroške ven, on je pripomagal katoliški veri v avstrijskih deželah do popolne zmage; njemu ima tudi naša Koroška pripisavati, da je katoliška.

Habsburškim vladarjem se ima Evropa zahvaliti, da ni postala turški pašalik! Oteli so pa Evropo le v zvezi s papežem, kajti le papeži so tedaj imeli vpliva dosti, da so združili krščanske vladarje zoper velikansko moč turčina.

In papeži pošiljali so vladarjem sredstev za dolgotrajne vojske, ki jih ljudstvo v tistem času ne bi bilo moglo spraviti vkup. Za turško vojsko poslal je papež Inocenc (1682) na Dunaj 400.000 gld., na Poljsko 500.000 gld., na Bosensko 300.000 gld.

Cesar katoličan pa si je bil svest svoje vladarske dolžnosti. „Kronanje mu je veljalo kot pogodba s sv. cerkvijo, zastopnico pravice. In s to pogodbo je bil vladar obljubil, braniti cerkev in vse, kar cerkev zastopa, zato pa je sprejel od glavarstva cerkve krono in blagoslov.“

In kar svetni vladar sam ne bi bil zamogel, kar cerkev s svojim naukom ne bi bila mogla, dosegla sta cesar in papež združena, rešila sta krščanski svet, rešila cerkev, rešila državo.

Prestopimo zopet 200 let naprej! Cerkvi in državi ne preti zunanji sovražnik, pač pa brezversko sovraštvo novodobne svobodne misli. Z Volterjem združeni pruski kralj koval je načrte, kako bo delil Avstrijo, in brezverski njegovi prijatelji so se veselili, da kmalu uničijo katoliško cerkev. Podpisovali so svoja pisma z geslom: „Zatrimo infamno (cerkev).“ Zoper to prizadevanje peklenskih vrat je bila Avstriji in katoliški cerkvi dana slavna vladarica habsburškega rodu Marija Terezija.

In naš cesar Franc Jožef? Njegovo mesto v zgodovini ne bo zadnje. Usoda mu ni dala slavnih zmag, dala mu je pa srca svojih podanikov.

Pod slavno vlado našega cesarja Franca Jožefa preporodila se je Avstrija, postala je porok evropskega miru, postala most, srednica med sovražnimi narodi. Preporodila so se avstrijska ljudstva, razni narodi, med njimi tudi Slovenci, začeli so se z mladostno silo razvijati. Tudi katoliška vera se je začela iznova poživljati po dušemornemu času Jožefinizma, promet se je razvil, ljudska izobrazba dala je ljudstvu novih moči, novega gospodarskega razvoja. Vse to bi ne bilo mogoče, ko bi vladarja ne kinčale čednosti njegovih prednikov: „On je veren katolik, pravičen mož, vpliven v posvetovanju vladarjev, močan po sredstvih svoje države, ljubezniv pred Bogom in ljudmi,“ kot nekdanji slavni njegov praded Rudolf.

Zato ves narod z radostjo pozdravlja svojega cesarja in kliče:

**Bog ohrani nam cesarja, Avstrijo!
Živel naš cesar!**

Cesar v Celovcu.

V sredo 4. sept. popoldne ob 1/4 5. uri prišel je cesar v Celovec. Med potjo so ga slovesno pozdravili v Brežah in Št. Vidu. Nagovorili so ga gg. župani in cesar jim je najmilostnejše odgovoril.

V Celovcu je cesarja pozdravil deželni glavar ekselencija grof Goess:

„V imenu prebivalcev Koroške vojvodine prosim Vaše Veličanstvo najvdanejše, sprejmite obnovljeno obljubo neomajane zvestobe in vdanosti in ob enem izraz najiskrenejšega veselja, da Vas, Veličanstvo, smemo zopet pozdraviti v glavnem mestu naše dežele.“

Delalo se je v napredek gospodarstva, industrije, obrti, posebno v napredek poduka in prometa, povzdignilo se je blagostanje, izboljšali so se ljudstvom življenjski pogoji.

Opravičeno je upanje, da se s časom posreči, kakor Vaše Veličanstvo želi, združiti vse moči v mirnem, kulturnem delovanju.

Vaše Veličanstvo naj sprejme sprejeti izraz naše najvdanejše in najiskrenejše hvaležnosti za vse naši domovini izkazane dobrote, naj bo koroški vojvodini tudi v bodočnosti osigurana Vašega Veličanstva naklonjenost, katere neobhodno potrebuje. Bog blagoslovi, Bog ohrani in obvari Vaše Veličanstvo.“

Nato je cesar odgovoril:

„Veseli me, sprejeti izraz neomajane zvestobe prebivalcev Moje koroške kronovine, iz srca želim, da bi pričeti kulturni in gospodarski napredek, da bi zlasti nove železnice priklopile Koroško mednarodnemu prometu in privedle deželi trajen blagoslov. Složno sodelovanje vseh prebivalcev naj da srečno bodočnost deželi, kateri bom rad ostal vedno naklonjen.“

V imenu mestne občine pozdravil je vladarja župan Neuner.

Cesar je županu odgovoril: Z iskreno zahvalo sprejemam pozdrav občinskega

zastopa in deželnega glavnega mesta Celovec, ter izraz zveste vdanosti ljudstva. Veseli me slišati, da se razširja deželno glavno mesto in upam, da bo imelo prebivalstvo od novih prometnih ureditev veliko koristi. Mesto naj si bo svesto Moje naklonjenosti.“

Na kolodvoru so se potem vladarju predstavili višji dostojanstveniki. Slovence je zastopal državni poslanec Grafenauer in slovenski župani celovškega okrajnega glavarstva.

Od kolodvora peljal se je cesar v Campagnemaršalovi uniformi, spremljan od gosp. nadvojvode Fran Ferdinanda v mestu.

Ogromno število ljudstva se je gnetlo po prostrani kolodvorski ulici, ter je klicalo svoj „Hoch!“ in „Živio!“ cesaru. Njega Veličanstvo izgledalo je izvrstno.

Zvečer je bila velikaska bakljada. Požarne brambe, pevska, strelska, veteranska, telovadska, rokodelska društva iz vseleže poslala so svoje moštvo v Celovec, ki je brezkončni vrsti stopalo z bakljami, spremljan od raznih godb mimo cesarjevega stanovanja.

Napredek.

Pri zadnjem občnem zboru političnega društva se je obljubilo, da s društvo kmalu zopet zbere. Rešiti je treba nekatera vprašanja in posebno je treba društvu nekga preporoda. Kako? Nekateri so svetovali, osvati za razne kraje samostojna politična društva! Misel ni slaba. Najnovejša taktika v vojski je, da poveljnik prepušča posameznim oddelkom kolikor mogoče lastne inicijative in svobodnega gibanja. A morebiti naša dežela vendar ni toliko, da bi bilo umestno, ustanavljati več politični društve. Društveni shodi, društvena posvetovanja morajo biti dobro obiskani, zanimivi, sicer s društveniki polagoma izgube. In bojimo se, da v malih društvih zanimanje ne bilo dosti živano.

Drug korak se nam zdi bolj naraven. Društvo se imenuje: Katoliško, politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. Upamo, da nikdar ne pride dan, ko bi se na Koroškem katoliška misel ločila od politike in ti pustila prsto pot v nekatoliško mišljenje. Pač pa je istina: politično društvo ni imelo časa, dosti pečati se z gospodarskimi vprašanji. Le slučajno so se čuli na političnih shodih tudi gospodarski govori, in morebiti tudi list ni vselej dosti zasledoval gospodarsko gibanje po svetu.

V drugih slovenskih kronovinah se snujejo kmečke zveze. Ali ne kaže morebiti tudi nam, zbirati kmetski stan? Čuli so se že glasovi v tem smislu. A pomislimo, da je kmet kot tak po svojem številu v manjšini nasproti hlapcem, delavcem in obrtnikom! Lahko se snujejo kmečke zveze, kjer se poleg teh razvijajo tudi delavska in obrtna društva. Mi delavcev nimamo dosti, obrtnikov zelo malo, zato ne kaže, gospodarskega delovanja zopet deliti in mislimo, da je dosti, če se zdaj deli delo, ki ga naj opravlja politično in gospodarsko društvo tako, da bo političnemu društvu ostala politika, novo gospodarsko društvo pa bi obdelovalo gospodarska vprašanja.

Marsikdo je že premišljeval, ali bi se ne dali tisti Slovenci, ki so zdaj opora Vsenemcev, dobiti nazaj za svoj narod? In liberalci so izumili recept: Nemškutarske Slovence moramo pridobiti tako, da vero in duhovščino denemo v politiki popolnoma stran, in na tihem so si ti gospodje naprej še mislili: da malo udarimo tudi na tisto svobodomiselnost struno, na katero gode danes vsenemštvo kot naslednik nekdanjega židovskega liberalizma. Tako pridobivati Slovence, pomenilo bi razdor in konec slovenske misli na Koroškem. Po drugi poti moramo pridobiti, kar se izgublja narodu: po potu gospodarskega dela. Zapustiti krščansko stališče bi pomenilo vreči stran svojo zastavo, združiti se pa na gospodarskem polju, to je prava pot do sprave, posebno zato, ker se je le po ti poti toliko sinov slovenskih mater izgubilo narodu.

Kaj pa bi tako gospodarsko društvo imelo opraviti? Skrbeti za pouk, podpirati živinorejo, poljedelstvo, sploh vse kar more povzdigniti gospodarstvo. Tako društvo tudi ne izključuje poslov, na katere je nam treba biti posebno pozornim. Tudi hlapci imajo svoje težnje, svoje želje, ki se jim mora ustrezati sporazumno z gospodarji. Gospodarsko društvo ne izključuje obrtnika; če se danes govori le o kmetu, se bo jutri govorilo tudi o obrtniku. In gospodarsko društvo ne izključuje duhovščine, da, ono potrebuje gg. župnike kot svetovalce in društvene sodelavce tako nujno, da brez njih biti ne more.

Jedro za tako društvo imamo že v naših posojilnicah. Tukaj so zaupniki, tukaj že nekaj sredstev. Za tako gospodarsko društvo bi se naši kmetje tudi zanimali, vplačevali bi svoje letne doneske in potem prišli polagoma na tisto gospodarsko stališče, ki ga dandanes zavzema gospodar v Švici ali na Tirolskem. Vsled takega napredka bi prišel čas, ko se kmetskemu ljudstvu zopet omili njegov dom, ko bi ljudstvo zopet dobilo ljubezen in spoštovanje do kmetskega stanu.

Prostomisleci.

O Čebih je dejal pri priložnosti sokolske slavnosti neki ruski časnik, da so narod, ki hoče o sebi dati govoriti. To bi ne bilo nič hudega, k večjemu malo otročje. A ni več otročje, da se je zbral pred par dnevi v Pragi mednarodni kongres prostomislecev. Tega shoda so se udeležili seveda tudi liberalni Slovenci, hoteči si v ti smeri dobiti cenih lavorik. Sicer niso poslali tja nobenih kapacitet, ker lisjaki so prestari za take otročarije, šli so pa drugi iz bele Ljubljane v zlato Prago.

Prostomisleci, kakšni ljudje pa so to? Vprašaj liberalca, kaj je prosta misel? Povedal ti bo: Mi liberalci se ne damo več vpregati v duhovniški jarem, hočemo se osvoboditi nadvlade cerkve, mi hočemo ljudstvo oprostiti verskih predsodkov, ki zadržujejo napredek.

Vesela družba sedela je nekoč v gostilni. Zdaj pravi eden izmed družbe: Danes bomo pa nafarbal oštirja. Pošteni oče oštir stopi v sobo. Hudomušni gost ga trdo pogleda: Oče, ali vam je danes slabo? Vi ste vsi blede, ali ste bolni? Oštir je bil presenečen: Jaz ne, počutim se dobro! Oglasi se drugi gost: Oče, strašno slabo izgledate, gotovo se vam pripravlja huda bolezen! Tretji pritrjeval je: Oče, dobro bo, da pokličete takoj zdravnika. Oštir se je obotavljal, a nazadnje mu je bilo slabo in šel je v posteljo ter pozval zdravnika.

Tak je človek! Sugeriraš, ugovoriš mu vsako budalost; in če tisto budalost ponavlja drugi, tretji itd., jo bo verjel, naj bo kakorkoli že neverjetna.

Taka budalost je svobodno mišljenje. Človek ima svobodno voljo; če hoče, je lahko blag, dobrsrčen; če hoče, pa postane lahko hudoben kakor peklenščak. O Veliki noči greš k spovedi, če hočeš, v petek se postiš, če hočeš, v tem si res prost. A naš razum ni prost, in če mišljenje izvira iz razuma, potem tudi mišljenje ne more biti prosto ali svobodno — razen pri norcu. Ali si more berač misliti, da je cesar? V norišnici so taki, a med zdravimi ljudmi ne. Ali moreš misliti, da je $2 \times 2 = 10$? Človeško mišljenje ima svoje postave, kdor misli drugače, o tem pravimo, da je na umu obolet. Vsi vemo in mislimo, da je voda mokra, da je sneg mrzel, da je ogenj vroč, tako pa tudi mislimo in vemo, da je uro napravil urar, in enako vemo, da je svet in njegovi čudoviti red ustvaril Bog!

Človek ima svoje misli, da nobena reč ni nam tako gotova, kakor naše mišljenje; žival ne misli nič, drevo ne misli, kamen ne misli. Mislimo pa z duhom in pravimo, da je naš duh nemurjoč. A na svetu so ljudje, ki pravijo, da ni duše, in če jih potem vprašaj, kaj v človeku misli, ti bodo rekli: možgani. A iz prahu ne nastane noben črv, kako potem pa misel, ki zamore v sebi zapopasti ves svet? Zato pravimo, da je trditev: „človek nima duše“, dosti blaznejša, kot trditev zblaznelega, ki pravi, da je on cesar.

Prosto mišljenje je blazno mišljenje. Ti ljudje trde, da hočejo ljudstvo osvoboditi rimskega jarma, a oni, ravno oni, hočejo naložiti ljudem svoj jarem. Na Francoskem v javnih šolah ni veronauka. Katoliški stariši so zato podpirali redovnike in redovnice, ki so v svojih verskih šolah zbirali na stotisoče otrok! Prostomisleci so po sili izgnali redovnike in redovnice in zaprli krščanske šole. Otroke pa so prisilili, pohajati v brezverske šole, kjer poučujejo socijaldemokratski učitelji. Kdo je tukaj ljudem jemal prosto mišljenje? Ti ljudje hočejo le za se vso svobodo, da bi smeli uganjati vse mogoče hudobije.

Vera pusti vsakomur svobodno mišljenje, le pametno naj bo in nikdar ne bo veri nasprotovalo. Tista svoboda pa, da vsakdo dela, kar hoče, da brezverni časniki napadajo neprestano vero in duhovnike, da se delavci zapeljujejo po socijalnih demokratih, da se ljudem pusti delati, kar jim je ljubo, tisto svobodno mišljenje — obžalujemo, ker je največja nesreča za vsakateri narod. Če naj bo ljudstvo srečno, potrebujemo dobrega reda, ne pa brezmejnega svobodo.

Koroške novice.

Slovenska bandera. Ker je celovško mesto razvesilo na raznih krajih na vse strani vidne frankfurtarice, je bilo ob sebi umevno, da se na hišah slovenske Družbe sv. Mohorja razobesi povsod poleg deželnega in cesarskega bandera tudi slovensko trobojnico. Ta pa je zadela v črno. G. župan Neuner je bil tako prijazen in je kar hitro popoldne poslal redarja z zahtevo, da naj se trobojnice odstranijo. Podstrešje je bilo zaprto in hišnik ni imel ključa. Ker prvi redar ni nič opravil, sta prišla zvečer okoli $\frac{1}{2}$ 8. ure dva druga redarja kar s ključavničarjem in postreščeki, spremljani od večjega števila nemške mladeži, ter so naskočili s silo Mohorjevo hišo. Iz stare hiše na benediktinskem trgu vzeli so trobojnico s seboj in jo vlekli med krohotom nemških fantalinov skoz mesto do Mohorjeve palače. Tu g. poslovodja tiskarne nastopi z vso odločnostjo ter zahteva, da se bandera pustijo v miru in se ne draži na tako nečuvnen način mirnih Slovencev, ki nikogar nočejo s tem izzivati, marveč se le poslužujejo svojih pravic. A nič ni pomagalo, zastave so se odstranile, in ker ene ključavnice v podstrešju druge hiše ključavničar ni bil kos odpreti, se je vzela sekira na pomoč ter se vrata neusmiljeno naskočila. Sedaj se je pričel pravi dirindaj, ki je končal s tem, da se je zahtevi g. poslovodje ustreglo ter so se zastave slovesno izročile v njegove roke in njegovo varstvo. — Zvečer ob poldeseti uri se je zbralo pred poslopjem Družbe sv. Mohorja po starem običaju večje število nemških nahujskanih dijakov, ki so začeli zvižgati in „heil“ vpiti ter so bili brzkone namenjeni, končno pobiti še okna. Šlo je od bakljade še vse črno ljudi mimo. Tedaj se je zagnal vpričo vseh teh ljudi neki pogumen in krepak Slovenec med nemške dijake ter jih zapodil, kakih 20 do 25 na število, v beg tako, da si bodo to zapopolili. Ljudje so plašno gledali, ali nihče se mikih upal blizu. Pravi se, da je celovški župan inščeniral ta, ob cesarjevi prisotnosti tako neumestni nastop na poziv Lakerja, urednika lista „Freie Stimmen“. Kdo pa ukazuje v Celovcu? Ali res le samo vsenemški rogovileži? — Ume se ob sebi, da se storijo potrebni koraki v tej zadevi. Svoje misli o tem postopanju bomo povedali prihodnjic.

Zob za zob. Neki pogumen Slovenec delavskega stanu, ki je prišel poln navdušenja v Celovec, da se udeleži cesarjevega prihoda in ki je opazoval že zvečer nasilno snetje slovenskih zastav raz Mohorjevih hiš, se je, užaljen nad takim postopanjem, zakadil nad nasproti Mohorjevega doma visečo veliko vsenemško zastavo frankfurtarico, ki se je tam dala obesiti z namenom, da izziva potrepljive koroške Slovence, se obesil nanjo, jo raztrgal raz visokega droga ter jo razcefrano vrgel neštevilnim ljudem, ki so bili priča tega velezanimivega prizora, pred noge in odšel mirnim potom, brez da se je kdo upal mu slediti. Mož je očitno s svojim pogumnim nastopom ljudem imponiral. Vse to se je zgodilo zvečer okoli 10. ure, ko je bilo na tisoče ljudi na ulicah, ki so si ogledovali razsvetlavo mesta. Tako rodi sila protisilo!

Celovec. (Profesor brez vere.) Dne 24. avgusta bil je v Seeboden-u na Zg. Koroškem shod društva „Svobodna šola“. Shoda se je seveda tudi udeležil celovški gimnazijski profesor Angerer. Med drugimi stvarmi je povedal ta človek tudi sledeče: „Prosta šola — je nemško društvo; tukaj lahko skupno delujejo naprednjaki, nemški radikalci, liberalci in socijalni demokratje. Za nas je najhujši nasprotnik klerikalizem. V boju za prostost šole smo pripravljene z vsakomur delovati.“ Čudimo se b, da šolska oblast nima nič proti temu, da se gimnazijski profesor družijo s socijalno demokracijo. Kaj bo tak človek v šoli učil. Takim ljudem ljudstvo izročuje svoje otroke, take ljudi plačuje ljudstvo s svojim davkom. Tukaj bo treba samopomoči. Naj na Dunaju ali kje drugje ustanove šole za socijalne demokrate, tja potem lahko in radi oddamo te ljudi.

Celovec. (Nemška umetnost.) Celovško mesto napravilo je zadnji čas razstavo nemške umetnosti v šoli na benediktinskem trgu. Pribiti se mora, da spretneja kiparja in podobarja g. Progarja v Celovcu niso povabili, naj se razstave udeleži, in ventar bi bil ta umetnik lahko

razstavil marsikako lepo delo. Menda ga zato niso povabili — ker je Slovenec! Razstava vsa vkup je nekako siromašna; čudimo se, da vanj vodijo cesarja, ki je drugih umetnosti vaju, kot jim zamore ponuditi „nemški“ (!) Celovec.

Celovec. (Nevihta.) Preteklo srede 28. avg. zbrala se je nad Celovcem izredno huda nevihta. Strela je udarila v ledenico mesarske zadruge, druga v zidarski rušt pri hotelu Moser, ob enem na dvorišče Dietrichove hiše, kjer je zadela v komat vpreženega konja. V tovarni za sladčice (Maurer) je strela omamila eno delavko, na ljubljanski cesti je pobila konja. Pri Šlepeju je strela razdejala električno razsvetlavo, v Magereggu pa je udarilo v Radexle-kajžo in je najemniku pogorelo seno in snopje. V stolp stolne cerkve je dvakrat udarilo.

Žrelec. (Ogenj.) Po noči od 28. na 29. avgusta nastal je v Žrelec sredi vasi nevaren požar. Posestnika Krupl in Kraut sta popolnoma pogorela. Ko bi ne bilo zvečer popred tako izdatno deževalo, goreti bi bila začela tudi cerkev. Celovška požarna bramba je bila takoj na mestu, a tudi domača je vrlo delala, da otme ognju, kar mogoče. Eden dveh pogorelcev je premožen gospodar, drugi pa je vzorno priden in pošten mali posestnik, ki ga nesreča zelo hudo zadene.

Šolske stvari. Nadučitelj v Vrbi, J. Janč, postal je nadučitelj v Beljaku; učiteljica A. Šneider pride na Zilsko Bistrico; službi se je odpovedala E. Kwech. Starostne doklade se dobili: J. Kovač v Ukvah, Fr. Kusternig v Borovljah, J. Mak na Golšovem, A. Košutnik v Trdnivasi, Karol Čikof v Otmanjah, K. Kainik v Celovcu, M. Nedbol v Naborjetu, F. Harih v Kotmarivasi, H. Glaser v Borovljah, J. Leitsberger v Porečah. Dovolila se je druga učiteljska služba v Podkrnosu. — V Celovcu se je opustila „višja dekliška šola“, šola, v kateri se v treh letnikih ni učilo krščanskega nauka, iz katere so svoj čas odstranili g. prof. Apiha in nastavili profesorje, ki so potem v nemškem duhu vzgajali nesrečne učiteljice. „Gorje človeku, po katerem pohujšanje pride.“ Iz te šole prihajale so učiteljice: „Mit einer eingebildeten Ausbildung und ausgebildeten Einbildung“, je dejal neki šaljivi gospod. Torej je šla ta šola v zasluženi počitek. Dobrega ljudje le malo vedo o nji.

Borovlje. (Dvojna mera.) V Borovljah se je 1. septembra preselila pošta v novo lastno poslopje za cerkev. — Na mestu nekdanje gostilne pri Zechnarci stoji zdaj velik hotel „Rosentalerhof“ po imenu. Ko je kupila glinjska posojilnica gostilno v Borovljah, delal je okrajni glavar, g. Grabmayr, toliko težkoč, se izgovarjal na vse mogoče načine, češ, da je že itak dovolj gostiln, da so preveč skupaj, da posojilnica ne potrebuje gostilne, da g. Borovnik s puškarijo že dovolj zasluži, da občina ne dovoli itd. Tukaj pa ni delal nikakih ovir! Vprašamo, ali je g. okrajni glavar Grabmayr samo za to tukaj, da bo nam metal polena pod noge, kakor svoj čas ++ Mac Nevin? V Plajberku hoče občina slovensko gostilno, pa je zopet ne da g. Grabmayr. Na eni strani se izgovarja na občino, na drugi pa dela proti njej, ker bi s tem imel škodo nemškutar. Gospod Grafenauer, tudi temu gospodu posvetite eno besedo v parlamentu. Ali smo mi zavoljo njega tu ali on zavoljo nas?

Dobrlivas. (Od obravnave.) Pri obravnavi zaradi nasilnega vlom v zborovalne prostore v Železni Kapli in v Žitarivasi od Seifricovih pristašev je zastopal državno pravdnitvo direktor štirirazredne ljudske šole v Dobrlivasi, učitelj Dreo. Med soobtoženimi so bili tudi štiri učitelji. Državno pravdnitvo, ozir. njega zastopnik, bi moralo zahtevati obsojenje strogo po kazenskem zakonu in navesti tudi vse obtežilne razloge, ki kazni zvišujejo. Torej v tem slučaju bi moral prijatelj prijatelja tlačiti v nesrečo. Star pregovor pravi: Vrana vrani oči ne izkljuje. Zanimivo je, kako so se nekateri pred sodnikom izgovarjali, čemu so silili na zborovanje slov. političnega društva. Tako na pr. je dejal učitelj Wagner iz Železne Kaple: „Šel sem noter, ker so drugi tudi šli. Reklo se je, da bo zborovanje.“ Sodnik: „Ali ste vedeli, kdo bo govoril?“ Obtoženec: „Tega nisem vedel.“ Sodnik: „Zakaj ste pa potem noter šli?“ Obtoženec: „Nisem vedel, ker slovenskih plakatov nisem razumel.“ Sodnik: „Zakaj ste pa potem noter šli?“ Obtoženec: „Ker so od obeh strank noter šli, sem pa za njimi šel. Sem mislil, da se bo nemško tudi govorilo. — Neki G. anzer, krznar iz Železne Kaple, je šel noter, „ker je mislil, da mora iti, da bi napravil mir.“ Sodnik: „Kdo vas je pooblastil?“ Obtoženec: „Prvi občinski svetnik Mikič mi je rekel, naj grem, ker sam ni hotel iti.“ — Neki jurist Grascher je šel noter, takorekoč neprostovoljno, kakor je rekel: „Ich bin vom Strome mitgerissen worden.“ (Tok me je

s seboj potegnili.) Črez nekaj časa je rekel: „Šel sem iz radovednosti.“ Ti ljuba radovednost! Za učnega visokošolca se pa vendar ne spodobi tako sitna radovednost! Ti so bili na shodu v Železni Kapli. V Žitaravas je šel na shod neki Nerkič Martin za „špas“. Pozvan je bil tudi Štekljč Matevž, ki se pa v resnici piše Jožef. Je bil malo hud, kakor da niso pravega pozvali. Nazadnje: „Ali sem zdej frej?“ Vendar se je izkazalo, da je že „ta pravi“. — Neki Teškan je šel v Železni Kapli na shod, „ker je delavca (drvarja) iskal“. Seveda je bilo še več takšnih „kunšti“. Ker so nekateri toženci tako slabo nemško govorili, da jih ni mogel sodnik zastopiti, je sam sodnik začel z njimi slovensko govoriti. Vendar ker pa tudi ta, adjunkt Kessler, le slabo slovensko zna, so ga zopet toženci težko zastopili. Tako je rekla priča T. Pirovc opetovano: „Vas nič ne zastopim.“ O razmere v dvajsetem stoletju!!!

Borovlje. (Svoji k svojim!) „Grazer Tagblatt“ in celovške „Freie Stimmen“ sta priobčila ta-le poziv na Nemce: „Vsem nemškim lovskim in strelskim društvom! Znana tovarna za orožje Peter Wernig v Borovljah je bila pred kratkim kupljena od neke slovenske družbe. S tem so dobili gotovi nemštvu sovražni hujskači iz Kranjske v nemški (?) občini Borovlje in v celem Rožu trdno oporo za svoja nacionalna stremjenja. Prejšnji imejitelj (posestnik) te tovarne za orožje, gospod Wernig, se je s tem odkrito postavil na stran sovražnikov nemštva, in bi moral z bivšim dobrim glasom svojega imena zdaj prikrivati stremjenja slovenske (windischen) družbe, in isti pomagati s tem do sredstev za pobijanje Nemcev v Borovljah in v Rožu. Ker se nahaja večina dosedanjih odjemalcev tvrde Wernig v nemških lovskih in strelskih društvih, splošno naznanjamo to premembo tvrde. Poročila o zanesljivem nemškem izdelovanju orožja v Borovljah daje najradovoljnejše tamošnja podružnica Südmarke.“ K tem je pripomniti: Gospod Peter Wernig ni bil nikdar Nemec, kakor sploh ni Nemec nobeden Borovljanec domačin. Da pa je iz ljubega miru izmetal več sto kron v gobec raznim nemškim društvom, veje „Fr. St.“ ravno tako dobro, kakor je znano to v Borovljah najhujšemu nemškutarju Ogrisu (firma Markus Ogris) in drugim, ki jih boli ta izguba, in ki zdaj ne vedo, kaj naj počnejo, da prevrnejo novo, najmočnejšo in na trdnih nogah stoječo puškarijo gospoda Petra Wernig, slovenska puškarska zadruga z omejeno zavezo. Kar dela borovska nemškutarija in Südmarka, to storimo lahko tudi mi. „Fr. St.“ svarijo pred gospodom Peter Wernig, zato pa zdaj tudi mi naznanjamo vsem slovenskim in slovanskim strelcem in ljubiteljem lova, da bomo prihodnjic enkrat imena vseh puškarskih podvzetij v Borovljah naznanili in javno povedali, katere tvrde so naše in katere nasprotne. Mislimo, da bode potem tako vsem ustrezno.

Gospasveta. (Vlak gorel.) Dne 24. avgusta vžgala sta se dva vagona tovornega vlaka, ki vozi ob 6. uri iz Celovca v Št. Vid. Eden je bil naložen s kavo, južnim sadjem in karbidom, na drugem je bilo oglje. Požar se je pogasil, v Št. Vidu pa je oglje zopet začelo goreti.

Št. Primož. (Zahvala.) Podpisani se javno zahvaljujem dopisniku v zadnjem Štajercu, ker mi je privabil nepričakovano veliko gostov. Rad bi se skazal njemu nasproti hvaležnega, ko bi le vedel kako bi mu postregel. Samo to se je zmotil, da sem jaz „frajbier“ točil, ko ga do danes še nisem dobil. Morebiti, da ga imajo liberalne gostilne? Kakor je razvidno iz več števil Štajerca, bomo morali narodni gostilničarji si naročiti pivo iz druge pivovarne, ker nam naši nasprotniki ne privoščijo Seifricovega piva. V Št. Primožu, 26. 8. 1907. Valentin Picej, gostilničar.

Ovbre. (Pogreb.) Dne 1. septembra nesli smo k zadnjemu počitku starega kovaškega mojstra Petra Kriegl. S kovačem Petrom izgine zopet en kos stare dobe. Bil je to mož veren, kakor otrok, delaven kot čebelica, pošten kakor čisto zlato. V mlajših letih ga je vsakdo rad gledal orjaka s črnimi pestmi in črnim dobrodušnim obrazom. Veselo je žvenketalo od zore do mraka njegovo kladivo z žarečega železa na trdo naklo. Zadnja leta moral je dati kladivo strani, a opravljal je zdaj drugo delo, molil je veliko, v cerkvi, doma in veselil se kakor otrok, da kmalu pride smrt. Dolgo vrsto let je bil cerkveni ključar v Ovbrah, kot tak je skrbel za cerkev, kakor oče za svoj dom. Malo je takih mož med nami, malo jih je že nekdanj bilo, še manj jih je zdaj, tembolj žalujemo za njimi. Naj mu bo Bog plačitelj njegovih dobrih del, prijatelji in znanci pa ga bodo ohranili v blagem spominu. N. p. v. m.

Železna Kapla. (Nemci.) Za Železno Kaplo je dal župan Niederdorfer razpisati mesto občin-

skega sluge. V razpisu je pogoj sprejema: „nemška narodnost“. Nam se zdi, da je tako postopanje v tako popolnoma slovenskem kraju, kot je Kapla, več kot razžaljivo. G. Niederdorfer naj zapiše tudi na vrata svoje gostilne, da je samo za Nemce. Kdo pa je neki tisti svetovalec, ki županu vsipa v glavo tako pametne misli?

Kazaze. (Boj proti alkoholu.) Kazaze nimajo gostilne! Redka prikazen to, ali umevna, ker se je morala gostilničarska pravica gostilničarju vzeti. Zdaj so štirji posestniki prosili za gostilniško koncesijo, a okrajno glavarstvo jo je vsem odreklo. V tem oziru je dobrolski župan in glavarstvo pravo ukrenilo, da hoče zabraniti preveliko število gostiln. Premnoge gostilne so nesreča za naše ljudstvo. Gostilničarska pravica bi se morala dajati le ljudem, ki so res značajni in dobri, od katerih je pričakovati, da se pri njih kaj nedostojnega ne bo godilo. V mnogih krajih pa jo dobi vsakdo, če nosi liberalno suknjo in potem deluje tak obrtnik kakor kuga v ljudstvu.

Djekše. (Za požarno brambo.) Novo ustanovljeni požarni brambi v Djekšah darovali so: Gospa bar. Ott v Št. Vidu 2 K, gospa Triksner 4 K, g. Iv. Triksner 10 K, trgovec Strauss v Velikovcu 20 K.

Beljak. (Blag učitelj.) V pokoj je stopil s koncem šolskega leta nadučitelj na Zili, gosp. Eller, ki se preseli na Peravo ob Beljaku. G. Eller je po slovenskem Koroškem zaradi svojega narodnega prepričanja, ki ga ni skrival nikdar in pred nikomur, tako znan, da bi bilo odveč govoriti o njegovem narodnjaštvu in rodoljubju. Omenimo le, da je deloval na Zili nad štirideset let in je vzgojil $\frac{3}{4}$ sedanjih faranov. Da se govori na Zili še slovenščina, in sicer lepa slovenščina, je v prvi vrsti njegova zasluga. Veliko je storil za narodno stvar tudi z ustanovitvijo zilske posojilnice, ki deluje zelo blagonosno, in katere glavno delo je opravljal in opravlja še g. nadučitelj. Ob odstopu g. nadučitelja je dal deželni šolski svet slovenskemu prebivalstvu na Zili nesramno zausnico s tem, da jim je imenoval za nadučitelja moža, ki ne zna slovenščine, ali je vsaj principiarno ne mara nikdar govoriti! Brž nameravajo poslati še takega podučitelja, da „popravita, kar je pokvaril g. Eller!“ — G. Ellerja pa živi Bog še mnoga leta!

Beljak. (Kaj dela Südmark?) Letno poročilo društva Südmark našteva doneske raznih krajev: Gradec je daroval 12.000 K, Dunaj 8800 K, Inomost 6000 K, Celovec 3000 K, Trst 3500 K, Beljak 2300 K, Ljubno 2000 K. Opozarjati moramo, da Celovec za svoje vsenemške namene molze naše Slovence. Napravljajo svoje ljudske veselice, in kjer so godci, mora naš lahkomisljeni Slovenec biti zraven. Naše slovensko ljudstvo drvi tja, kakor ptice na lim.

Iz Beljaka. (Preostri načelnik.) Nastop postajenačelnika na državnem kolodvoru je pod vsako kritiko; kajti besede „Zottl“, „Gauer“ za svoje podložnike niso k časti uradnika. Torej g. Geleneg (Jelenc), drugokrat ne žalite vaših podložnih pred občinstvom s takimi psovki. Ravnateljstvo državnih železnic v Beljaku pa prosimo, da tega uradnika pouči, kajti ni mu dovoljeno pred občinstvom svoje podložnike na njih časti žaliti, kakor je to storil dne 24. m. m., ampak naj pouči tiste primerno na mestu, kjer občinstvo ne sliši.

Trbiž. (Saksonski kralj.) Dne 26. avgusta prišel je saksonski kralj v Bohinjsko Bistrico in je prenočil na Bohinjskem jezeru. Dne 27. avgusta bil je na Triglavu, dne 28. avgusta pa je prišel v Trbiž, kjer se bo mudil več časa in hodil v planine na lov.

Ovčja vas. (Vprašanje.) Javno vprašamo c. k. orožnike, so li prijavili tistega moža v državni službi c. k. sodnji, kateri je hotel dne 4. avgusta v adamovi obleki plesati?

Rabelj. (Povozil) se je v ponedeljek dne 24. avgusta voznik Jože Anderwald. Iz Rablja je vozil rudo v Trbiž; kr cesta gre navzdol, vsedel se je na voz, a pačel je z voza in prišel pod kolesa, ki so ga tako razmesarila, da je kmalu umrl.

Pontabelj. (Vlak povozil uslužbenca.) Prejšnji četrtek zajel je v Pontablju laški brzovlak lampista Antona Robna. Prišel je pod kolesa, ki so nesrečneža naranost prerezala. Robin je bil posestnik in zapusti vdovo s petimi otroci.

Šmohor. (Strokovni pouk.) Od 7. do 16. avgusta vršil se je v Šmohoru strokovni kurz za mizarske mojstre in ponočnike pod vodstvom g. Bombacha, učitelja na strokovni šoli v Beljaku. Kurz je bil dobro obiskan z trga in iz okolice, tudi iz slovenskega Brda.

Bistrica pri Pliberku. (Samomor.) Korporal bosenskega pešpolka štev. 2, Gustav Leuc, se je dne 2. t. m. pri p. d Poltniku na Bistrici pod streho ustrelil. Vzroksamomora je neznan. Prepeljali so ga v mrtvašnico v Šmihel.

Društveno gibanje.

Vabilo. Izobraževalno in pevsko društvo „Slavček“ v Škofičah priredi na Malo gospojnico, dne 8. sept., ob 3. uri v gostilni pri „Miklavcu“ v Št. Ilju javen shod s sledečim sporedom: 1. Razni poučni govori. 2. Igra: „Sanje“, igrajo Slavčki. 3. Igra „Lurška pastirica“, igrajo dekleta. Z istim sporedom bo javen shod tudi v Logivasi v gostilni pri Teueršu dne 15. sept. po popoldanski službi božji. K obilni udeležbi vabi odbor.

Slov. kat. izobraževalno društvo v Šmihelu priredi v nedeljo, dne 8. t. m. popoldne ob 3 uri zborovanje. Na sporedu je pobiranje mesečnih doneskov, deklamacija, govor in igra „Črevljarij“; po igri prosta zabava s petjem. Društveniki, udeležite se zborovanja polnoštevilno, gostje od blizu in daleč dobrodošli!

Podljubelj. (Zborovanje.) Dne 15. sept. priredi naše kršč. soc. delavsko društvo na vrtu gostilne pri Kajzru veliko veselico. Na sporedu je igra „Črevljarij“ in tamburanje in petje. V slučaju slabega vremena se veselica preloži na prihodnjo nedeljo. K obilni udeležbi vabi odbor.

Žitaravas. Izobraževalno društvo „Trta“ priredi v nedeljo dne 8. septembra (t. j. na Malo Gospojnico) zborovanje združeno z ljudsko veselico pri Greinerju na Reberci. Na sporedu so: Govori, petje, tamburanje (pridejo tamburaši iz Dobrlevasi) in igri: „Nemški ne znajo“ in „Krčmar pri zvitem rogu“. Začetek ob pol treh popoldne. Vstopnina udom prosta, za neude 30 vinarjev. K obilni udeležbi vabi vse rodoljube od blizu in daleč odbor.

Ker pride ta dan mnogo ljudi na božjo pot v Železno Kaplo, se nudi tudi zunanjim gostom ugodna prilika, da se potoma ustavijo na gostoljubni Reberci in prisostvujejo veselici, kajti spored obeta biti prav zanimiv in upamo, da ne bo nikomur žal, ako se udeleži. Torej na svidenje!

Brnea. (Zahvala narodnim fantom na Limarčah pri Brdi v Zilski dolini.) Podpisano društvo se tem potom fantom v Limarčah najiskrenejše zahvaljuje za njih res prisen sprejem ob priliki zadnjega žeganja v imenovanem kraju. Tem fantom gre v resnici vse priznanje za njih vzorno vedenje. Njih narodna zavednost služi lahko vsem drugim za zgled. Nastop tako vrlih fantov mora tudi nasprotniku imponirati! Bratski „Na zdar“ jim in na svidenje!

Narodne stvari.

Slaba logika. Zadnji „Mir“ je skušal označiti koroške Slovence tako, da jih oceni 40% kot ljudi, ki grejo tudi v politiki za župnikom, 40% je takih, ki so zjutraj v cerkvi, popoldne pa v nemškutarjskih društvih, tretji del pa je brezveren in vsenemškega ali socijalnodemokratskega mišljenja. „Slovenski Narod“ sklepa iz tega, da pretežna večina slovenskega ljudstva na Koroškem ni v tistem taboru, v katerem so takozvani voditelji! Da potem politika, za katero se ne more navdušiti pretežna večina, ne more biti prava ali vsaj ne v narodnem oziru koristna! Ako se sme soditi, da je tisto pravo in koristno, za kar se slučajno navdušuje večina, potem pustimo Koroško vsenemštvu! Ali zakaj delate na Kranjskem še liberalno-narodno zgago? Vsaj se ljudstvo ne navdušuje za njo? „Slov. Narod“ nasvetuje, da se pridobi 40% del naših ljudi, ki so še verni, a pri volitvah hodijo z Nemci — narodno-napredni organizaciji! Narodni tisti ljudje niso, tudi brezverni niso — torej treba brezverne narodne politike, da se jih pridobi. Čudna ljubljanska modrost to! Mi pa pojasnimo svoje stališče na drugem mestu: treba je gospodarskega in socijalnega protitežja proti Nemcem!

Slovenska zmaga. Po 17 letih je prišel okrajni zastop v Gornji Radgoni zopet v slovenske roke. Združene slovenske stranke vrgle so nemškutarijo ven!

Nemški šolovein. To društvo je dalo za nemško šolo v Slov. Bistrici 10.000 kron, za nemško šolo v Velenju 10.000 kron, za šolo v Hrastniku, Breznem in drugod 5000 kron.

„Südmarka“ na delu. C. kr. finančno ministrstvo je dovolilo ponemčevalnemu društvu „Südmark“ prireditve loterije in razprodajo 300.000 (tristotisoč) srečk po eno krono. Čisti dobiček naj bi se porabil za siromašne kmete in roko-delce v nemških planinskih deželah. Za prireditve loterije bi imela „Südmarka“ plačati 3000 kron takse. Tudi to takso je vlada „Südmarki“ popustila. Če pomislimo, kako strogo nastopa vlada s Slovenci, če tisti samo pozabijo ali pa pregledajo prijavitelj družbene veselice, ali katere borne tombole primerno kolekovati, nam pač mora kri zavreti, ko primerjamo kazni Slovencev z darom za naše narodne ubijalce. Ker je finančno mi-

nistrstvo v sporazumu z ministrstvom za notranje zadeve, za trgovino in poljedelstvo „Südmarki“ loterijo dovolilo, se pač vidi, da je vlada sama v Avstriji pravi faktor pomenčevanja Slovencev in da ji nesloga med slovenskimi poslanci zelo ugaja, kajti vlada dobro ve, da se ji na razdvojen Slovence ni treba ozirati.

Narodna slavnost v Trstu. Dne 25. avg. blagoslavljalo je pevsko društvo „Ilirija“ od sv. Jakoba svojo zastavo. Slavnosti se je udeležilo 30 narodnih društev, vkup kakih 5000 ljudi. Zastavo napravile so šolske sestre (via Besenghi). Zastava kaže krasno podobo slovanske vile z besedilom: „Pesmi mili glas, brate družni nas.“ Lahki so hoteli sprevid motiti, pa se jim ni posrečilo.

Slovenski liberalni akademiki. V „Slov. Narodu“ se oglašajo za drugimi protikrščanskimi junaki tudi radikalno dijaštvo: „Duhovščina,“ pravi tam nekdo, „terorizira vodstvo koroških Slovencev, — akademiki bodo delali, da ljudstvo popeljejo do samostojnega mišljenja, — duhovniki poprijeli so se ostudnega in hudobnega pripomočka: udrihali so raz lec čez nje (akademike) češ, vera je v nevarnosti, — koroškim duhovnikom in njih podrepanikom je ljudska izobrazba deveta briga, strankarstvo in rimska politika jim je nad vse. „Mirov“ člankar v svoji nevednosti ali boljše rečeno zlobnosti ironizira delovanje dijaštva“ itd. Bralec se iz teh besed lahko prepriča, da so naši dijaki res verni učenci — „Slov. Naroda“ — ne vsi, a mnogo jih je takih. Ljudem, ki so se došle v javnosti kazali le še s prošnjami za podpore, pristaja slabo, govoriti in pisati tako drzno! S takim nastopanjem prišli bodo gospodje ob vse simpatije, in ne samo to, treba bo jim — udariti na prste. S topovi se ne strelja na hrošče, zoper par liberalnih dijakov tudi ni križarske vojske, a druge stvari je treba: Podpirati krščanske dijake, da ne bodo prišli zapeljivcem v roke.

Beljak. Kdo dela liberalno politiko na Koroškem? Zadnji čas so se nekateri liberalci jeli zglašati po vseh mogočih časnikih. Ropota delajo, kot da bi jih bil cel regiment. Ko je Gideon napadel z malim številom mož močnega nasprotnika, dal je vsakemu trobento in v starem loncu skrito bakljo; nasprotnika so napadli ponoči in Gideon je svojim naročil: trobite vsi, kar imate sape in kričajte, kar imate glasu! Fantje so tako napravili. Presenetili so sovražnika, ki je mislil, da pride židov kakor toče, in je zbežal — pred praznimi lonci. Tako trobijo zdaj liberalci. A Gideon je imel vsaj še fante junake. Liberalnih bojnikov bi si pa Gideon ne bil izbiral, ker jih morate v Celovcu popred že dobro poznati; a povem vam, kar se tukaj govori o ti gospodi, vsaj jih je le par in lahko jih dobro poznamo. V liberalne časnike pišejo dijaki, ki o počitnicah love muhe, potem piše kak suplent, ki je vzel Nemko in občuje le v vsenemški družbi. Piše še kak odvetniški koncipijent, kakor bi ne imel drugih dohodkov, kot „Zeilenhonorar“ pri liberalnem časniku. Taki so viri narodne politike. Je pač dobro, da je papir potrpežljiv — in da pisava v listu ne — smrdi, kakor se tudi o denarju pravi — non olet! Sicer bi se takega papirja sramoval tudi marsikateri pošteni liberalni naročnik.

Kartel pivovarn. Koroške, štajerske, kranjske, primorske in nižje-avstrijske pivovarne so napravile kartel, ki določuje, da morajo od zdaj naprej gostilničarji jemati pivo za tri leta pri tisti pivovarni, kjer so je dobivali dne 11. avg. Tako so si gospodarji razdelili med seboj odjemalce, da jim bodo lahko dajali vsakatero pivo in delali večji dobiček. Poslanec pivovarnar Nagele je vendar že nekaj dosegel v splošni blagor pivovarn.

Žrtve vojaških vaj. Konec avgusta je zapustilo več oddelkov vojakov Lonč in so prišli v okolico Spodnjega Dravograda. Vsled naporov in velike vročine je 9 vojakov umrlo in okoli 200 jih je zbolelo. Med vajo se je tudi ostro streljalo. Ustreljen je bil neki nadporočnik 2. bosenskega polka.

Prevalje. Vsakomur je znano, kako nezno breme nam je naš tužni deželni zbor naložil na rame s tem, da je nam obdačil osebno vino s celimi 12 K na hl. Ni ga menda človeka na Koroškem, ki bi ne godrnjal čez ta nečuvni davek. Naše kat. delavsko društvo je sklenilo delati neutrudno na to, da se ta davek za delavca in kmeta odpravi ali vsaj zniža. Napravili smo tozadevno prošnjo na inšpektorat deželnih naklad in nabrali 220 podpisov. Na poziv inšpektorata poslalo je društvo svojega zastopnika v Celovec, da bi se v imenu delavstva pogajal radi znižanja vinskega davka. Po dolgotrajni razpravi posrečilo se je odločnemu našemu zastopniku gosp. L. Žagarju doseči, da se je delavcem in bajtarjem naklada na vino znižala od 12 kron na 50 vin. Paragrafi se pač dajo

„šravfati“, in tako se je našla tudi v tej „človekoljubni“ postavi luknjica, skozi katero se je mogel zmuzniti ubogi delavec. Vsakdo izmed podpisanih plača torej 50 vin. odkupnine proti visokemu davku. Isto, kar v prvi vrsti za delavce, zahtevali smo tudi za kmete in za vse druge stanove, ali tako daleč se pa v Celovcu niso dali omehčati, da bi vsem priznali iste ugodnosti. Naj bode še omenjeno, kako naši nasprotniki slišijo povsodi ropotati in rjoveti le „klerikalnega zmaja“. Nekaj socijev iz Leš se je namreč tudi podpisalo na dotični poli. Ali klerikalni „baybav“ jim ni dal miru, in zopet so se pustili prečrtati, češ, da to zlorabimo samo v strankarske namene, ker smo se takrat ravno tudi pripravljali za državnozbornske volitve. Zdaj se jim pa prav iz srca smejimo, ko si ližejo prste v kazen za svojo nezaupnost. Da, da, tako se godi tistemu, ki vidi na vsaki steni naslikanega le „črnega vraga“. Med 12 K in 50 vin. je pač lep razloček, kaj ne da?

Goljufije dolžnega je spoznala c. k. okrajna sodnija v Solčavi nekega trgovca, kateri je prejel po pošti dopisnico; ker je ni hotel sprejeti, je napisal na tisto: „Nazaj, ne sprejem“ in jo je oddal zopet pošti. Mož je bil zato, ker je s tem pošto za 5 beličev „oškodoval“, obsojen na 24 ur zapora. Njegov priziv je višje sodišče odklonilo in zgoraj omenjeno rzsodbo potrdilo. Konstatiramo, da je bil en iztis lista „Mir“ dne 2. junija od c. k. pošte v Možici proti volji adresata zavrnjen z napisom: „Se ne sprejme, nazaj, Ljubljana“ (Wird nicht angenommen, retour, Laibach). Ker se pravi, da so postave v Avstriji za vse državljene enake, smo radovedni, kaj bo storilo c. k. državno pravdnništvo v Celovcu, kajti državni pravdnik v Solčavi ima ravno tiste dolžnosti kakor celovski. Adresatu se do danes še ni škoda od 10 beličev za nedostavljen list povrnilo.

Gospodarske stvari.

Kako spraviti v denar sadje in sočivje? V Mariboru se bo vršil na deželni sadje- in vinorejski šoli od 16. do 21. sept. kurz, na katerem se bo poučevalo, kako se najbolj spravi v denar sadje in sočivje. Udeležencev se bo pripustilo 30, šolnine ni treba plačati. Udeleženci se naj oglasijo pri šolskem vodstvu do 12. septembra.

Koliko je kmetijskih šol v Avstriji? V Avstriji je zdaj 195 kmetijskih šol, in sicer: 3 visokih šol za poljedelstvo, 3 gospodarskih akademij, 9 kmetijskih srednjih šol, 5 višjih gozdarskih šol, 2 višje šole za vino- in sadjerejo, 1 šola za pivovarnarje, 43 narodnih kmetijskih šol, 75 kmetijskih zimskih, 10 nižjih gozdarskih, 17 mlekarskih in gospodinjskih šol, 23 nižjih šol za vrtarstvo, vinogradništvo, čebelarstvo i. dr., 2 šoli za pivovarnarje in 2 za žganjarne.

Tržne cene.

Po zadnjih poročilih se je oves v Nemčiji podražil, akoravno se pričakuje dobra žetev. Sploh se oves povsod dobro plačuje. V Avstriji pa je cena nekoliko nehala, ker se je nadejati bogatega pridelka.

Tudi kuzuza se je proti prejšnjemu tednu za 24 vin. podražila.

Cene so bile:

V Pragi:		pšenica	K 11:40	do	11:90
		rž	9:50	„	10:—
		oves	7:50	„	8:25
V Lvovu:		pšenica	11:—	„	11:15
		rž	10:25	„	10:50
		oves	6:75	„	7:20
V Črnovicah:		pšenica	10:80	„	11:—
		rž	9:80	„	10:—
		oves	7:—	„	7:20
V Budimpešti:		pšenica	10:75	„	11:50
		rž	9:50	„	9:60
		oves	8:30	„	8:40

Cena živine je bila na Dunaju:

Pitovni voli K 80 do 90 za metercent.
 Pitovne krave K 66 do 72 za „
 Pitovni biki „ 68 „ 78 „
 Pitovne svinje K 1:22 do 1:28 za kgr.
 Sladko seno K 5:80 do 9:—
 Slama (mlačena) K 5:40 do 5:50.

Angleški statistik Broomhall je izračunal, da bo letos na svetu 20 milijonov metercentov pšenice manj, kot se je vedno potrebuje. Severna Amerika je ima sicer dosti, a gospodarji in trgovci hočejo kaj izkupiti, zato je upati vse leto visokih žitnih cen. Bog daj, da bi nam na Koroškem še ajda dobro obrodila, potem smo z letošnjimi cenami lahko zadovoljni.

Sejmi meseca septembra.

Meseca septembra se vršijo na slovenskem Koroškem sledeči sejmi:

- 2. sept.: Pliberk, Blače, Borovlje.
- 9. „ St. Jakob v Rožu, Jezersko, Grabštanj.
- 16. „ Mostič, Šteben na Zili.
- 18. „ Beljak, Velikovec.
- 20. „ Spodnji Dravberg.
- 30. „ St. Vid, St. Pavel, Rožek, Šmihel pri Pliberku, Prevalje, St. Andraž.

Kmetijska družba na delu.

V nedeljo 25. avg. imela je Grebinska podružnica kmetijske družbe shod na Pustirci, dne 1. sept. bil je shod pri Reinekarju, in dne 8. sept. bo pri Krajcarju ob celovski cesti. Na teh shodih govori g. Šumy o gospodarskih vprašanjih, o pridelovanju krme, o svinjereji, o živinoreji itd. Vse drugo bi bilo prav, a slabo je, da je g. Šumy agitator vsenemškega Nageleja v Velikovcu.

Razne stvari.

Avstrija in Srbija. Srbija je svoj čas odklonila avstrijske ponudbe za topove. Vsled tega se je pričel gospodarski boj. Avstrija začela je delati srbskemu navozu težave. Te razmere se očividno zboljšavajo. V Kragujevacu se je zadnjič obravnavalo o ponudbah za 50.000 razpisanih pušk, in spoznala se je ponudba Steyrske tovarne najugodnejša, ki je prevzela cev za 11:90 dinarjev. Druge tovarne računale so dražje. Torej je upati, da Srbija ne bo več svojeglavno odklanjala pridelkov avstrijske industrije in tako delala težave svojim kmetom.

Acetylen-svetiljke. (Svarilo.) Zadnji čas se po časopisih in po raznih potovalnih agentih ponujajo strankam, zlasti gostilničarjem, acetylen-svetiljke kot najcenejšo in najlepšo razsvetljavo. Poudarjajo se na kričeč način vse prednosti teh svetiljk, a molči se o njih slabosti in napakah, katerih krivda je, da so te namizne in druge acetylen-svetiljke za razsvetljavo notranjih prostorov popolnoma nerabne. Ne bom sicer tu podrobno našteval vseh napak teh svetiljk, rečem le: kdor se hoče obvarovati škode, naj ne kupuje acetylen-svetiljk.

Strog zakon proti kršenju zakona. V državi New York je stopil v veljavo zakon, po katerem bode soprog, ki se mu bo dokazala nezvestoba napram ženi, kaznovan s šest meseci zapora ali 1250 kronami globe. Upajo, da na tak način zmanjšajo število ločitev zakonov.

Dohodki južne železnice. Južna železnica je imela od 1. jan. do 20. avg. 1907 dohodkov 79 milijonov kron, proti tistemu času l. 1906 za 2 milijona manj. Tako je čutila novo državno železnico skoz Karavanke v Trst, ki je deloma prevzela tudi promet južne železnice.

Vojska med Afrikanci in Francozi. Bitka pri Kasablanki dne 18. avgusta. Od Francozov pričakovani spopad Arabcev se je pričel okoli 8. ure zjutraj. Arabci so francoske vrste obkolili in so pričeli streljati na predstraže. Od pomorske strani so zagrmeli topovi od ladje „Gloire“; strel za strelom se je vršil in kmalu so posegli vmes tudi gorski topovi, brzostrelne in navadne puške. Francozi so napad odbili in so bili s tem zadovoljni. Čez nekaj časa je general Drude zapovedal 80 konjikom, da se vzdignejo nasproti Arabcem in preiščejo ozemlje na morskem obrežju, kar se jim je pod varstvom strelcev iz topov od ladij tudi posrečilo; ali Mavri (mohamedansko pleme v severozapadni Afriki) so imeli za nje pripravljeno zakotje; ko so bili jezdeci v zakotju, jih obkoli okoli 200 do 300 arabskih jezdecev. Tukaj so poskusili Arabci svoje meče, dokaj konj so ranili in enemu Francozu je bila glava z enim mahom od trupla odbita. Ranjeni francoski častnik pa je zbral zopet raztresene vojake, in se je vračal z njimi počasi nazaj proti taboru; ko se je v taboru zapazila nevarnost konjikov, jim je prišlo na pomoč okoli 200 do 300 tovarišev, kateri so Mavre zopet razgnali, da so se vrnili in so potem spremljani od krogel iz francoskih topov pobegli. Medtem je bilo v taboru vse vznemirjeno, in vojaki so kar koprneli, da bi se mogli vreči na nasprotnike. General Drude je vodil vojake; naenkrat zapazi za gričem oblak prahu, iz česar se je posnemalo, da pride oddelek Mavrov na pomoč svojim tovarišem. General je zaukazal topničarjem, naj streljajo na prašni oblak, ti pa so imeli smolo, kajti prva izstreljena granata se je razpočila že na 400 korakov, ali svojo čast so zopet rešili s šrapnelom, kateri se je raznesel ravno nad prašnim oblakom. Nato se je streljanje nadaljevalo, tako, da je bil ves hrib v prahu vsled počenih šrapnelov. Francoski konjiki so zasledovali Mavre, ali na stotine jih je jahalo na pomoč svojim pristašem. In sedaj je bil pa tudi za Francoze čas, da so se vrnili. V najhujšem diru so jahali nazaj, ali Mavri so jim sledili za petami. Akoravno so letele krogel

iz topov kakor dež med Mavre, se ti vendar niso ustrašili, in bi bili kmalu Francoze prejezdili. Francoski vojaki so bežali do mestnega zida, tam so se zopet zbrali in branili proti nasprotnikom. Medtem so Mavri napadli tudi francoski tabor, niso se pa upali preblizu. Francozi so marsikateremu Mavru, kateri jim je preblizu prišel, pogasili luč življenja. Mavri so imeli voditelja, kateri je nekaj razumel o vojski. Ta voditelj se je znal ogniti pozornosti francoskih pešcev, in je imel glavno misel, uničiti francoske konjike. Le ti so stali blizu morja in oddaljeni od tabora. Mavri so se urinili med pešce in konjike, da bi zadnje ugonobili. Njih predrzni jezdeci se niso bali francoskih granat in šrapnelov in so jezдили prosto naprej. General Drude je spoznal precej položaj in je zapovedal pešcem „naprej“; le ti so mislili Mavre, medtem ko so konjiki Mavrom nasproti jahali, zahrbtno napasti, pa tudi Mavri so uvideli namen Francozov in so se razmeram primerno branili. Francozi so se ustavili in so zopet streljali na Mavre, le ti so s streljanjem odgovorili, več Francozov so ranili in enega ubili. Ko se je storila noč, so se Francozi vrnili v svoj tabor, kamor so vzeli s seboj tudi truplo od Mavrov ustreljenega tovariša. Ker so Mavri Francozom le malo izgub prizadeli, se sodi, da nimajo zadosti streliva in da se zavoljo tega rajši z mečem vojskujejo, kakor s strelnim orožjem.

Če so otroci podvrženi driski, lahko se takoj pomaga. Treba je samo namesto na vodi, na mleku skuhati otročjo moko „Kufeke“ in posledica tega je, da postane prebavljanje pravilno in nadaljnji razvoj otroka popolnoma povoljen. „Kufeke“ je najboljša hrana, zabranjuje in odstranjuje hitro in gotovo, kakor nobena druga reč, bruhanje, drisko, črevesni katar itd. „Der Säugling“, jako poučna knjiga, dobiti je brezplačno v prodajalnah ali pa pri R. Kufeke, Dunaj I.

Bruhanje in drisko zabranjujemo pri otrocih najlože, ako jih hranimo z otročjo moko „Kufeke“, katera je lahko prebavljiva, ne škoduje niti želodcu niti črevesju in tudi zabranjuje razvoj črevesnih bakterij. Ako že želodec in črevesje nista več v redu, mora se dati otrokom sama „Kufeke“-moka brez mleka.

*Naj toče majhen sem možic!
Pa sem lepo debelih lic.
In ta sem le zato dobil.
Ker sem Kathreinerjevo kavo pil.*

Pristna samo v izvornih zavojih z imenom **Kathreiner**.

Nihče naj bi ne pil močno razburjajoče zrnate kave nemešane!
Kathreinerjeva Kneippova sladna kava sama se je obnesla za najokusnejšo primes, ki lahko prebavna, redilna in krvotvorna speši zdravje.

Otroke bi bilo samo še navajati **Kathreinerjeve kave**.

Kuharica

se priporoča za službo v kakem župnišču. Več se izve pri upravnistvu „Mira“ v Celovcu.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska tovarna orožja

Peter Wernig,

c. in kr. dvorni založnik v Borovljah, Koroško.
Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Išče se

mežnar in organist

v Lipi pri Vrbskem jezeru. Nastopiti je takoj. Prošnje naj se vložijo pri župniškem uradu v Rožku.

Postavno zavarovano. Vsako ponarejanje kaznivo!

Edino pristen je Thierry-jev balsam

z zeleno znamko „redovnica“. Cena: 12 majhnih ali 6 dvojnatih steklenic ali 1 velika specialna steklenica s patent. zamaškom K 5.—

Thierryjevo centifolijsko mazilo proti vsem se tako starim ranam, vneljem, ranivam, abscesom in oteklinaim vseh vrst. Cena: 2 lončka K 3.60 se pošlje le proti povzetju ali denar naprej. Obe domači sredstvi sta povsod znani in slovita kot najboljši. Naročila se naslavljajo na:

Lekarnar **A. Thierry** v Pregradi pri Rogoški Slatini.

Brošura s tisoč originalnih pisem gratis in franko. V zalogi v skoro vseh večjih lekarnah in medicinskih drogerijah.

Steckenpferd-Lilijsko mlečno milo

izdelek

Bergmanna in dr., Draždane in Dečim ob L., je in ostane, kakor kažejo vsak dan prihajajoča priznanja, najboljša učinkujoča lečilno milo za pegavost ter pridobitev in ohranitev nežne, mehke kože in rožčaste polti. — Dobiva se komad po 80 vinarjev v vseh lekarnah, drogerijah, parfumerijah, trgovinah z milom in brivnicah.

Kolomaz Karbolinej Olje za stroje Mast za usnje Strešni klej Strešni lak je dobiti najceneje pri

Ferdinandu Schellander,

trgovec z oljnatimi barvami, lakom in klejem v Celovcu, Šolske ulice št. 1.

Vinske in sadne stiskalnice

z dvojnimi stiskalom „Herkules“ za ročno obrat.

Hidravlične stiskalnice

za velik pritisk in velike učinke.

Mlini za sadje in grozdje. Obiralniki.

Povsem urejene moštarne, stalne in za prevažanje. Stiskalnice za pridelovanje sadnih in jagodnih sokov. Sušilnice za sadje in zelenjad, sadne lupilnice in rezalnike. Samodelujoče patentovane nosne in vozne brizgalnice za vinograde, sadje, drevje, hmelj, grenkuljico „Syphonia“. Pluge za vinograde. Vse te stroje izdelujejo in prodajajo z garancijo kot posebnost v najnovejši sestavi

Ph. Mayfarth & Comp.

tovarne poljedelskih strojev, livarne in parne kovarne
Dunaj, II./1, Taborstrasse št. 71.

Odlikovani z nad 560 zlatimi, srebrnimi kolajnami itd.

Obširni ceniki zastoj. — Zastopniki in prekupci se iščejo.

Vzgojišče za deklice

(Internat)

čč. šolskih sester v „Národní šoli“

družbe sv. Cirila in Metoda
v Velikovcu

se priporoča p. n. slovenskim staršem.

V hiši je štirirazredna ljudska šola; poseben ozir se jemlje na pouk v ženskih ročnih delih.

Šolsko leto se začne dne 3. novembra t. l. Plačila 20 kron mesečno.

Oglasila naj se blagovolijo poslati čč. šolskim sestram v Velikovcu na Koroškem.

Dijaki

se sprejmejo v popolno oskrbo pri vojaškem uradniku v Celovcu, v neposredni bližini gimnazije. Strogo nadzorstvo, ljubeznivo ravnanje, zračne sobe z električno razsvetljavo.

Natančneje se poizve v upravnistvu „Mira“.

Prva največja tvrdka te stroke

priporoča svoje modno in manufakturno blago po cenah brez konkurence na drobno in na debelo.

Vsi uslužbenci znajo slovenski.

Anton Renko,

lastnik trgovine.

Celovec, Novi trg, vogel Kramarjeve ulice, pri „detelji“ (Kleblattl).

Matija Russling

Št. Vid ob Glini, Koroško

dobavlja

vse glasbene instrumente

najsolidnejše izdelane, ob polnem poroštvu za najčistejše uglasenje, po najnižjih cenah:

Gosli, kitare, mandoline citre itd. Strune le najboljše vrste. Akordne harmonike na meh. Velika zaloga glasbil za harmonike za svojeručno vstavo. Cenik na zahtevo brezplačno.

Podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu

Akcijski kapital K 2.000.000.

Denarne vloge obrestujemo po

4 1/2 %

od dne vloge do dne vzdiga.

Kolodvorska cesta št. 27.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapadle kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje. — Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavcije.

Eskompt in inkaso menic. — Borzna naročila.

Centrala v Ljubljani. Podružnica v Spiljetu.

Turške srečke. Šest žrebanj na leto. Glavni dobiček 300.000 frankov. Na mesečno vplačevanje po K 8.— za komad.

Tiske srečke s 4% obrestmi. Dve žrebanji na leto. Glavni dobiček K 180.000. Na mesečno vplačevanje po K 10.— za komad.

Prodaja vseh vrst vred. papirjev proti gotovini po dnevnem kurzu.